

Πανεπιστήμιο
Κύπρου

ΠΡΩΤΗ ΕΤΗΣΙΑ ΔΙΑΛΕΞΗ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗ

ΔΡ ΝΙΚΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ
Ομότιμος Καθηγητής Αρχιτεκτονικής
του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

*«Η Σύγχρονη Αρχιτεκτονική και η Τεχνολογία
της Κατασκευής»*

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2013

Η πρώτη ετήσια διάλεξη εις μνήμην Γεώργιου Παρασκευαΐδη
έλαβε χώρα την Τρίτη 16 Οκτωβρίου 2012,
στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου

Copyright © 2013
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Περιεχόμενα

- 4 Σκεπτικό
- 6 Βιογραφικό του Γεώργιου Παρασκευαΐδη
- 10 Χαιρετισμός του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Κύπρου, Καθηγητή Κωνσταντίνου Χριστοφίδη
- 18 Χαιρετισμός του κυρίου Ευθύβουλου Παρασκευαΐδη εκ μέρους της οικογένειας Παρασκευαΐδη
- 26 Παρουσίαση του ομιλητή από τον Αναπληρωτή Καθηγητή Μάριο Κ. Φωκά,
Προσωρινό Πρόεδρο του Τμήματος Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Κύπρου
- 32 Ομιλία του Δρ Νίκου Καλογερά, Ομότιμου Καθηγητή Αρχιτεκτονικής
του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
- 42 Συνέντευξη του Δρ Νίκου Καλογερά στο περιοδικό Συνθέσεις
της Μαρίας Παναγιώτου, Νοέμβριος 2012, τεύχος 197

Με γνώμονα το πολυσήμαντο και εξαιρετο έργο του αείμνηστου Γεώργιου Παρασκευαΐδη και κατόπιν συνεννόησης με την οικογένειά του, το Πανεπιστήμιο Κύπρου αποφάσισε τη θεσμοθέτηση ετήσιας εκδήλωσης στη μνήμη του.

Οι ομιλητές, διακεκριμένες προσωπικότητες, από τον χώρο της αρχιτεκτονικής, της μηχανικής και άλλων παρεμφερών ειδικοτήτων, θα προσκαλούνται στην έδρα του Πανεπιστημίου Κύπρου και τα κείμενα των διαλέξεών τους θα εκδίδονται σε ειδικό τεύχος. Έτσι, το Πανεπιστήμιο Κύπρου και η οικογένεια Παρασκευαΐδη θα διατηρήσουν ζωντανή και θα τιμούν τη μνήμη του Γεώργιου Παρασκευαΐδη.

Υπεύθυνο για τη διοργάνωση της ετήσιας διάλεξης έχει οριστεί το Γραφείο Εκδηλώσεων του Τομέα Προώθησης και Προβολής στην Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Κύπρου, σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχιτεκτονικής της Πολυτεχνικής Σχολής και την οικογένεια Παρασκευαΐδη.

Κατά τη διάλεξη θα απονέμεται βραβείο εις μνήμην του Γεώργιου Παρασκευαΐδη.

Η διάλεξη θα πραγματοποιείται κάθε Οκτώβριο, τιμώντας έτσι την ημερομηνία γέννησης του Γεώργιου Παρασκευαΐδη (16 Οκτωβρίου).

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κύπρου ενέκρινε ομόφωνα τη διοργάνωση ετήσιας διάλεξης εις μνήμην του Γεώργιου Παρασκευαΐδη στη Συνεδρία με αριθμό 30/2011, τη 13η Δεκεμβρίου 2011 (θέμα: 11.3).

Βιογραφικό του Γεώργιου Παρασκευαΐδη

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

Φιλόπατρις, εργατικός, διορατικός, μετριοπαθής, δημιουργικός, πολυμαθής, φιλάνθρωπος, απλός και ανθρώπινος είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν την πολυσχιδή προσωπικότητα του «Γώγου», όπως επεκράτησε όλοι να τον φωνάζουν.

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1916, όταν ο πατέρας του, Ευθύβουλος Παρασκευαΐδης, σπούδαζε ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και παντρεύτηκε τη νεαρή Ιταλίδα Μαριέττα. Αποφοίτησε αριστούχος από το Παγκύπριο Γυμνάσιο. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου στην Ιταλία και ολοκλήρωσε τις σπουδές του με πολλές δυσκολίες, λόγω της έναρξης του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Επιστρέφει στην Κύπρο και με διορατικότητα βλέπει πως δεν μπορεί να εργαστεί ως αρχιτέκτονας, λόγω του πολέμου. Δημιουργεί μια μικρή εργοληπτική εταιρεία και αναλαμβάνει διάφορα στρατιωτικά έργα που έφτιαχναν οι Βρετανοί στο νησί. Στην πορεία του ο ίδιος ποτέ δεν δήλωνε αρχιτέκτονας, αλλά «ένας απλός εργολάβος».

Το 1941 γνωρίζεται με τον νεαρό έμπορο Στέλιο Ιωάννου, με τον οποίο δημιουργούν έναν κατασκευαστικό συνεταιρισμό και αναλαμβάνουν διάφορα στρατιωτικά έργα. Το 1946 τον ενέγραψαν ως Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης, με την επωνυμία «Ιωάννου & Παρασκευαΐδης Λτδ», κατορθώνοντας μέσα σε λίγα χρόνια να εδραιώσουν την J&P ως έναν Διεθνή Εργοληπτικό Κολοσσό που προβάλλει την Κύπρο διεθνώς. Το 1959 παντρεύεται τη Θέλμα Λεωνίδου Φράγκου. Αποκτούν τρία παιδιά: Τον Ευθύβουλο, πολιτικό μηχανικό, τη Λεώνη, αρχιτέκτονα και τη Χριστίνα, η οποία σπούδασε διοίκηση επιχειρήσεων.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ευαίσθητος στον ανθρώπινο πόνο και τη δυστυχία, ιδρύει με τη σύζυγό του το φιλανθρωπικό ίδρυμα «Γεωργίου και Θέλμας Παρασκευαΐδη» με στόχο την ενίσχυση απόρων Κυπρίων σε θέματα υγείας, σπουδών και τη διατήρηση της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του νησιού. Το Ίδρυμα είναι συνδεδεμένο με το «Shriners Hospital» του Springfield Μασαχουσέτης των ΗΠΑ, στο οποίο προωθούνται και χειρουργούνται εντελώς δωρεάν παιδιά κάτω των 18 ετών για σοβαρές ορθοπεδικές παθήσεις και

περιπτώσεις σοβαρών εγκαυμάτων, καθώς και με το «Children's Heart Fund Hospital» στη Μινεάπολη των ΗΠΑ, όπου χιλιάδες Κυπριόπουλα μπορούν να λάβουν δωρεάν ιατρικές συμβουλές και θεραπευτική αγωγή. Παράλληλα ιδρύει το «Παρασκευαϊδείο Χειρουργικό και Μεταμοσχευτικό Ίδρυμα», το οποίο στα 25 χρόνια λειτουργίας του έχει πραγματοποιήσει περισσότερες από 1.000 μεταμοσχεύσεις νεφρών.

Αγοράζει στην Αθήνα το σπίτι που γεννήθηκε, στην οδό Μεθώνης 11, το αναπαλαιώνει και στεγάζει εκεί το «Πολιτιστικό Κέντρο Κύπρου», το οποίο εμπλουτίζει με πλούσιο φωτογραφικό, ηλεκτρονικό υλικό, αρχαία βιβλία μεγάλης αξίας, ιστορικούς χάρτες και ό,τι άλλο σχετίζεται με την Κύπρο, ώστε ο επισκέπτης να μπορεί να μελετά και να ενημερώνεται για την ιστορία του νησιού.

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ

Λάτρης του αρχαίου πολιτισμού και της Ελλάδας, πίστευε ότι η ανθρωπότητα οφείλει πάρα πολλά στον αρχαίο και νέο Ελληνικό Πολιτισμό και δεν έχανε ευκαιρία να το τονίζει όπου βρεθεί. Γίνεται ο καλύτερος πρεσβευτής του κυπριακού προβλήματος. Διατηρεί στενές φιλικές σχέσεις με τους Πρόεδρους της Αμερικής Ρόναλντ Ρήγκαν, Τζίμι Κάρτερ, Μπιλ Κλίντον, με πολλούς γερουσιαστές και πολιτικούς των ΗΠΑ, εκπροσώπους των Ελλήνων και Κυπρίων Αποδήμων ΑΧΕΠΑ και ΧΑΝΑΚ, τους οποίους συνεχώς ενημερώνει για την τουρκική εισβολή και την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με αξιωματούχους, σεΐχηδες, Αρχηγούς Κρατών της Μέσης Ανατολής και του Αραβικού Κόλπου και σε πολλές περιπτώσεις μεσολάβησε για τη θετική τους υποστήριξη στο κυπριακό πρόβλημα.

Κατά καιρούς του προσφέρθηκαν πολιτικά αξιώματα, τα οποία ποτέ δεν αποδέχθηκε. Υποστήριζε ότι προσφέρει πολύ περισσότερα στην πατρίδα με την εργοδότηση χιλιάδων Κυπρίων στο εξωτερικό και την εκστρατεία που κάνει για την κοινοποίηση και προώθηση του κυπριακού προβλήματος.

ΤΙΜΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Για την πολυσχιδή κοινωνική δράση του έχει τιμηθεί με πολλές διακρίσεις εκ των οποίων οι κυριότερες είναι: «The Order of the British Empire» από τη Βασίλισσα της Αγγλίας Ελισάβετ II, «The Order of the

Oman», από τον Σουλτάνο Qaboos του Ομάν, το μετάλλιο του Αγίου Παύλου από τον Αρχιεπίσκοπο Βορείου και Νοτίου Αμερικής Ιάκωβο, το μετάλλιο Αγίου Μάρκου από τον Πάπα, τον Τίμιο Σταυρό της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας από τον Αρχιεπίσκοπο Γρηγόριο. Έχει ανακηρυχθεί ως «Άρχων του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως», Επίτιμος Δημότης Λευκωσίας, «Fellow» του Kings College University του Λονδίνου, «Ανώτερος Ταξίαρχος του Τάγματος του Φοίνικος» από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωστή Στεφανόπουλο, ενώ του έχει απονεμηθεί και το «Μετάλλιο της Πόλεως των Αθηνών», το «Χρυσό Μήλο» από τον Δήμαρχο της Νέας Υόρκης, το «Μετάλλιο Εξαίρετης Προσφοράς» - ανώτατη διάκριση της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον Πρόεδρο Γλαύκο Κληρίδη, το παράσημο «Grande Ufficiale» της Ιταλικής Δημοκρατίας, και το «Μέγα Χρυσούν Παράσημο του Αποστόλου Βαρνάβα» - ανωτάτη διάκριση της Εκκλησίας της Κύπρου, για τη μεγάλη προσφορά του προς την Εκκλησία και την Πατρίδα.

Απεβίωσε στο Λονδίνο στις 5 Δεκεμβρίου 2007, σε ηλικία 91 ετών και έχοντας πλήρη διαύγεια. Η κηδεία του έγινε στη Λευκωσία, από τον Ιερό Ναό Παναγίας Ευαγγελίστριας και την τέλεσε ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Β'. Παρέστη σύσσωμη η πολιτική ηγεσία και πλήθος κόσμου.

Χαιρετισμός του Πρύτανη

του Πανεπιστημίου Κύπρου, Καθηγητή Κωνσταντίνου Χριστοφίδη

Ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, Πρύτανης

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Σας καλωσορίζω στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και στην Πρώτη Ετήσια Διάλεξη εις μνήμην Γιώργου Παρασκευαΐδη.

Αναγνωρίζοντας το πολυδιάστατο έργο του, το Πανεπιστήμιο Κύπρου και η οικογένεια Παρασκευαΐδη αποφάσισαν τη διοργάνωση ετήσιας διάλεξης, για να τιμά, κατά τη γενέθλια μέρα του, τη μνήμη του. Η καθιέρωση της διάλεξης σε ετήσια βάση αποτελεί τον καλύτερο τρόπο απόδοσης τιμής σε έναν οραματιστή άνθρωπο, σε ένα παράδειγμα προσφοράς στον τόπο και την κοινωνία.

Απόψε είμαστε εδώ για να ανανεώσουμε την ευγνωμοσύνη μας για τον άνθρωπο που συνέδεσε το όνομά του με τις πιο δημιουργικές και πιο εξωστρεφείς στιγμές της χώρας μας.

Επιθυμώ να αναγνωρίσω την παρουσία στο ακροατήριο απόψε, μαζί με τους ακαδημαϊκούς, τις φοιτήτριες και τους φοιτητές,

- Την Ερίτιμη κυρία του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας
- Τους εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων
- Τους Κύριους Βουλευτές
- Τους Αξιότιμους Δημάρχους
- Τους Έντιμους Πρώην Υπουργούς
- Τον Καθηγητή Νίκο Καλογερά
- Τον Πρόεδρο και τα μέλη του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Κύπρου και,
- Τον Αντιπρύτανη και τα μέλη της Συγκλήτου.

Ιδιαίτερα όμως θα ήθελα να χαιρετίσω την παρουσία της Συζύγου του Γιώργου Παρασκευαΐδη, Κυρία Θέλμα Παρασκευαΐδου, εκ μέρους της Συγκλήτου, θα ήθελα να σας εκφράσω τη βαθιά μας εκτίμηση. Χαιρόμαστε πολύ που είστε απόψε μαζί μας.

Είμαστε επίσης χαρούμενοι για την παρουσία όλης της Οικογένειας, του Ευθύβουλου και της Λεώνης. Καλωσορίζω, επίσης, τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας.

Κυρίες και κύριοι,

Αισθάνομαι μεγάλη τιμή και ιδιαίτερη συγκίνηση να έχω το προνόμιο να αναφερθώ απόψε σε έναν πραγματικά μεγάλο Κύπριο ευπατρίδη, τον Γιώργο Παρασκευαΐδη, τον αγαπημένο για πολλούς «Γώγο», που έδειξε με την προσωπική του πορεία το πώς αξίζει πραγματικά να ζει κανείς τη ζωή του και πώς να μοιράζεται με τους λιγότερο προνομιούχους τους καρπούς από τα επιτεύγματά του.

Προσθέτω, σε έναν εντελώς προσωπικό τόνο, ότι νιώθω ακόμα μεγαλύτερη συγκίνηση να μιλώ για ένα τέκνο της Λαπήθου, όντας Λαπηθιώτης κι εγώ. Για μας, η Λάπηθος είναι η σκέψη που,

*“όπου και να ταξιδέψουμε μας πληγώνει” γιατί μοιάζει με
“μια σαΐτα τυναγμένη ξαφνικά
από τα πέρατα μιας νιότης βασιλεμένης”*

όπως λέει ο Γιώργος Σεφέρης με τον δικό του τρόπο.

Ο Γώγος Παρασκευαΐδης είχε την κατεχόμενη Κύπρο στην καρδιά του και τη Λάπηθο βαθιά στη ψυχή του. Παράλληλα με τις διεθνείς του δραστηριότητες, μεριμνούσε για την προώθηση του κυπριακού προβλήματος, καθώς και τη διαφώτιση των συνεργατών του διεθνώς σχετικά με την κατεχόμενη πατρίδα του.

Για τον Γώγο Παρασκευαΐδη έχουν γραφτεί τόσα πολλά, όμως, η έμπνευση που μπορεί να αντλήσει κανείς από τον πλούτο του χαρακτήρα του και της ζωής του είναι τόσο μεγάλη, που γίνεται εύκολο να αποφύγει κανείς τα τετριμμένα και να αναδείξει τις πτυχές της προσφοράς του.

Καταρχήν, ο επιχειρηματίας και αρχιτέκτονας, σπουδασμένος στο Μιλάνο, Γώγος Παρασκευαΐδης ήταν ένας πρωτοπόρος για την εποχή του. Θα έλεγε κανείς ότι δρούσε με όρους παγκοσμιοποίησης, πριν καν η παγκοσμιοποίηση εμφανιστεί ως έννοια.

Όπως όλοι οι πρωτοπόροι, είχε για ανοικτό ορίζοντά του όχι τα εθνικά μας σύνορα, αλλά, στην πραγματικότητα, τον κόσμο και έδειξε ότι οι δυνατότητες ενός ατόμου δεν περιορίζονται από τον χώρο καταγωγής και διαμονής του, ούτε από τις ιστορικές συνθήκες, αλλά μόνο από τη δύναμη του μυαλού του, τη διορατικότητα και τη φαντασία του.

Ο Γιώργος Παρασκευαΐδης, χαρισματικός και αποτελεσματικός, αποτελεί παράδειγμα ηγέτη. Παράδειγμα ανθρώπου που εμπνέει την κοινωνία μας να παραμένει ενεργή και δημιουργική. Η πολυδιάστατη δράση του, κοινωνική και επιχειρηματική, αποτελεί κινητήρια δύναμη για την κοινωνία, καθώς το ανήσυχο πνεύμα του καλεί όλους εμάς σε εγρήγορση.

Διορατικός, ταλαντούχος, πολυπράγμονας και επιτυχημένος επιχειρηματίας, εμπνέει ακόμα την κυπριακή κοινωνία να τολμά μεγαλεπήβολα έργα, ακόμα και εν καιρώ κρίσης. Εν μέσω του Β' Παγκοσμίου Πολέμου δεν διστάζει να δραστηριοποιηθεί επιχειρηματικά, συνεργαζόμενος με τον αιμίνηστο Στέλιο Ιωάννου, αποδεικνύοντας με τον καλύτερο τρόπο ότι μια περίοδος κρίσης είναι και περίοδος ευκαιριών.

Στις μέρες μας, τέτοια πρότυπα χρειαζόμαστε. Ανθρώπους που να μας θυμίζουν ότι σε δύσκολες συνθήκες η τόλμη και η πίστη στις ικανότητές μας αποτελούν εφόδια ανεκτίμητης αξίας και δύναμης. Σε ώρες κρίσης, με μεγάλα προβλήματα, χρειάζονται μεγάλες και τολμηρές αποφάσεις. Χρειάζεται να αναλογιστούμε έξω από συμβατικά πλαίσια, να ανοίξουμε καινούριους δρόμους. Χρειαζόμαστε ως κράτος ξεκάθαρο όραμα που θα το υπηρετήσουμε με συνέπεια, ταλέντο και προσήλωση, έτσι ώστε να θωρακίσουμε τη χώρα μας.

Και προπαντός, εκτός από μυαλό, λογική και σύνεση, χρειάζεται να είμαστε εμπυχωμένοι και γενναίοι για να μην φοβόμαστε τις τομές και τις ρήξεις, να μην φοβόμαστε να ανοίξουμε δρόμους για τους εαυτούς μας και την πατρίδα μας, να μην φοβόμαστε να οραματιζόμαστε και να ονειρευόμαστε, ώστε να υπερασπιστούμε την ταυτότητα και τις αξίες μας ως Έλληνες και παγκόσμιοι πολίτες.

Με αυτήν την έννοια, ο Γώγος Παρασκευαΐδης αποτελεί εθνικό κεφάλαιο όχι μόνο για την Κύπρο, αλλά για τον Ελληνισμό, τα όρια του οποίου ξεπέρασε θεαματικά. Ήταν σχεδόν νομοτελειακή εξέλιξη ότι θα συνέβαινε αυτό από ένα δημιουργικό, τολμηρό και ανήσυχο πνεύμα, που σε εποχές οι οποίες χαρακτηρίζονταν από εσωστρέφεια και προβλήματα στην Κύπρο, θα δημιουργούσε νέους δρόμους ανάπτυξης ως αποτέλεσμα του υψηλού επιπέδου επαγγελματισμού και αριστείας που τον χαρακτήριζαν.

Ο Γώγος Παρασκευαΐδης αποτελεί σίγουρα εθνικό κεφάλαιο και με έναν άλλο τρόπο, γιατί μετά την καταστροφή του '74, εργοδοτώντας χιλιάδες Κυπρίους, ανάμεσα στους οποίους πολλούς εκτοπισμένους, στήριξε τον προσφυγικό κόσμο και παράλληλα τόνωσε τη χειμαζόμενη κυπριακή οικονομία. Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστεί κανείς πως μετά τη σημαντική εξωτερική οικονομική βοήθεια που δέχτηκε αμέσως

*Κατάμεστη ήταν η αίθουσα
Τελετών του Πανεπιστημίου
Κύπρου στην πρώτη διάλεξη
εις μνήμην Γεώργιου
Παρασκευαΐδη*

μετά το '74 η Κύπρος, η συμβολή της εταιρείας «Ιωάννου και Παρασκευαΐδης» ήταν ίσως ο δεύτερος σημαντικότερος παράγοντας για την επανεκκίνηση και ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας κατά τη ζοφερή εκείνη εποχή.

Σπεύδω να προσθέσω πως ο Γώγος Παρασκευαΐδης εντάσσεται στη μεγάλη παράδοση των φιλόνητων επαγγελματιών που περισσότερο χαρακτηρίζει μεγάλες και εύρωστες προοδευτικές χώρες, καθώς και φιλελεύθερες κοινωνίες με πολύ ανεπτυγμένο το αίσθημα της αλληλεγγύης και της κοινωνικής ευθύνης. Με συμπαραστάτη τη σύζυγό του Θέλμα προσφέρει τα μέγιστα στον συνάνθρωπο. Και αυτή η φιλοσοφία ήταν επίσης εξαιρετικά πρωτοπόρα για τα κυπριακά δεδομένα.

Οι προσωπικές ιστορίες των ευεργετηθέντων, είτε αυτοί ήταν παιδιά που αποστάληκαν από το Ίδρυμα Γιώργου και Θέλμας Παρασκευαΐδη για ειδικευμένη ιατρική παρέμβαση, είτε ήταν παιδιά που σπούδασαν με τη στήριξη του Ιδρύματος, είτε ήταν νεφροπαθείς που μεταμοσχεύθηκαν στο Παρασκευαΐδειο μεταμοσχευτικό κέντρο, είναι εξίσου σημαντικές όσο και ο μακρύς κατάλογος με τα επαγγελματικά επιτεύγματα των Εταιρειών που ενεπλάκη ο Γιώργος Παρασκευαΐδης.

Όσοι είχαν την ευχαρίστηση να τον γνωρίσουν από κοντά, γρήγορα διαπίστωναν ότι επρόκειτο για έναν εκλεπτυσμένο κοσμοπολίτη με εξαιρετική καλλιέργεια. Το Πολιτιστικό Κέντρο Κύπρου που ίδρυσε στην Αθήνα ήταν μια φυσιολογική αντανάκλαση αυτής της πτυχής του χαρακτήρα του.

Στον Γιώργο Παρασκευαΐδη διέκρινες και τον αριστοκράτη του Μιλάνου που μπορούσε να συνομιλεί με άνεση με ξένους πολιτικούς και διεθνείς προσωπικότητες, αλλά και τον ζεστό και ανοικτό άνθρωπο της Κύπρου που παρέμενε απλός και εγκάρδιος. Εξέπεμπε ταυτόχρονα τον αέρα της πολύβουης μητρόπολης του Βορρά και τη λεπτή μυρωδιά των λεμοναθών της Λαπήθου.

Κυρίες και Κύριοι,

Αγαπητές Φοιτήτριες και Αγαπητοί Φοιτητές,

Το μέγεθος μιας χώρας δεν εξαρτάται από το μέγεθος του πληθυσμού της, ούτε από τη διάσταση των εδαφών της. Το μέγεθος μιας χώρας στον σημερινό κόσμο είναι απόλυτα ταυτισμένο με την πρόοδο που

Κατά την απονομή του βραβείου εις μνήμην Γεώργιου Παρασκευαΐδη στον πρωτεύσαντα απόφοιτο του Τμήματος Αρχιτεκτονικής, του προγράμματος σπουδών B.Sc. στην Αρχιτεκτονική, Γιώργο Κυριαζή. Το βραβείο απένειμαν η Λεώνη Μαυρονικόλα – Παρασκευαΐδου, κόρη του Γεώργιου Παρασκευαΐδη και ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου

πραγματοποιεί στην επιστήμη, στην επιχειρηματικότητα, στις τέχνες και την τεχνολογία. Η αριστεία δεν είναι υπόθεση γεωγραφικού μεγέθους! Το μέγεθος μιας χώρας είναι απόλυτα συνδεδεμένο με την αξία των ανθρώπων της.

Ο Γιώργος Παρασκευαΐδης ταξίδεψε την Κύπρο σε όλο τον κόσμο, διεύρυνε τα σύνορά της με έναν πρωτόγνωρο και δημιουργικό τρόπο. Γνώριζε πολύ καλά ότι δεν υπάρχει ευνοϊκός άνεμος για καράβια που δεν ξέρουν τον προορισμό τους. Γνώριζε πολύ καλά και τον προορισμό του, αλλά ακόμη καλύτερα το σημείο εκκίνησής του.

Σε μια εποχή κυνισμού, απαξίωσης, οικονομικής αλλά και πνευματικής παρακμής και αίσθησης ματαιοπονίας, πρότυπα, όπως ο Γιώργος Παρασκευαΐδης, τα χρειαζόμαστε πολύ. Τα χρειαζόμαστε όχι απλώς ως σημεία αναφοράς, αλλά γιατί είναι ζωντανές αποδείξεις του συνθήματος «τίποτε δεν είναι αδύνατο» ή καλύτερα «το αδύνατο δεν είναι τίποτε». Αλλά αυτό «το αδύνατο» θέλει μυαλό, θέλει σκληρή δουλειά και αφοσίωση και ταυτόχρονα το ηθικό βάρος του ανθρωπισμού, της προσωπικής καλλιέργειας και της κοινωνικής προσφοράς.

Σήμερα, ο Ομότιμος Καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Νίκος Καλογεράς, θα μας αναπτύξει το θέμα της «Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής και της Τεχνολογίας της Κατασκευής», μώνοντας μας στις αρχιτεκτονικές τάσεις της εποχής. Θέλω να τον ευχαριστήσω θερμά για την παρουσία και την ομιλία του σε αυτό το τόσο σημαντικό πλαίσιο.

Κυρίες και Κύριοι,

Θέλω για μια ακόμη φορά να ευχαριστήσω την οικογένεια του αείμνηστου Γεώργιου Παρασκευαΐδη, τη σύζυγό του Θέλμα και τα παιδιά του Ευθύβουλο, Λεώνη και Χριστίνα, για τη συμβολή τους στην πραγματοποίηση της διάλεξης. Είστε το σημαντικότερο κομμάτι του Γώγου, καθώς η αγάπη για την οικογένειά του, εκφραζόταν σε αγάπη για ολόκληρη την κυπριακή κοινωνία.

Σας ευχαριστώ.

Χαιρετισμός του κυρίου Ευθύβουλου Παρασκευαΐδη,

εκ μέρους της οικογένειας Παρασκευαΐδη

Ο Ευθύβουλος Παρασκευαΐδης χαιρετίζει την πρώτη ετήσια διάλεξη εις μνήμην Γεώργιου Παρασκευαΐδη

Υψηλοί και εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Η οικογένειά μου κι εγώ ευχαριστούμε θερμά το Πανεπιστήμιο Κύπρου καθώς και τον Πρύτανη κύριο Χριστοφίδη και τους συνεργάτες του για τη σημερινή εκδήλωση που είναι τιμητική για τον Γεώργιο Παρασκευαΐδη και την οικογένειά μας. Σας ευχαριστούμε όλους για την παρουσία σας σήμερα εδώ, ημέρα των γενεθλίων του πατέρα μου, για να τιμήσετε τη μνήμη του.

Ο Γεώργιος Παρασκευαΐδης σπούδασε αρχιτεκτονική στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου. Εγώ τον βλέπω όμως με την πιο πλατιά έννοια του αρχιτέκτονα. Ως αρχιτέκτονα της οικογένειάς του, ως αρχιτέκτονα της εταιρείας του, ως αρχιτέκτονα του εθνικού, του κοινωνικού και φιλανθρωπικού του έργου.

Παρόλο που ο Γεώργιος Παρασκευαΐδης ποτέ δεν επεδίωξε κανενός είδους ανταμοιβή για το κοινωνικό και φιλανθρωπικό του έργο, από κάποιες προσωπικές του σημειώσεις ξέρω ότι το μόνο που ανέμενε για οτιδήποτε είχε πράξει στη ζωή του ήταν να τον ενθυμούνται και να ακολουθήσουν και άλλοι το έργο του. Γι' αυτό η σημερινή εκδήλωση είμαι βέβαιος ότι θα τον τιμούσε και θα τον ευχαριστούσε ιδιαίτερα.

Είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να δώσει κάποιος το έργο του Γεωργίου Παρασκευαΐδη μέσα σε λίγα λεπτά, γι' αυτό δεν θα το προσπαθήσω. Αντ' αυτού, θα ήθελα να αναφερθώ στο τι πιστεύω ήταν οι πιο σημαντικοί σταθμοί της επαγγελματικής του ζωής και στα «πιστεύω» του.

Πατρίδα, συνάνθρωπος, εταιρεία, οικογένεια. Αυτοί ήταν οι βασικοί άξονες γύρω από τους οποίους περιστρεφόταν ο βίος του Γώγου Παρασκευαΐδη.

Μετά την ανάπτυξη της εταιρείας στην Κύπρο, ο Γεώργιος Παρασκευαΐδης, άνθρωπος με όραμα και μεγάλη αντίληψη, κατάλαβε ότι ο Κύπριος επιστήμονας και τεχνικός είχε τεράστιες δυνατότητες και ικανότητες που ελάχιστα αξιοποιούνται στη μικρή Κύπρο με τα λιγοστά τότε έργα.

Αποφάσισε τότε, πάντα με τη σύμφωνο γνώμη του συνεταίρου του αείμνηστου Στέλιου Ιωάννου, να επεκταθεί η εταιρεία στο εξωτερικό.

Η Λιβύη είχε ξεκινήσει την ανάπτυξη της βιομηχανίας πετρελαίου και γι' αυτό ξεκίνησε επαφές με αποτέλεσμα το 1962 να πάρει η εταιρεία το πρώτο της συμβόλαιο στη Λιβύη στην πόλη Μπέιντα, την

καινούρια πρωτεύουσα της Λιβύης. Αυτό ήταν το έναυσμα για την έξοδο στη μεγάλη αγορά του αραβικού κόσμου.

Τα πρώτα χρόνια στη Λιβύη 1962, ήταν πολύ δύσκολα για όλους όσους εργάστηκαν εκεί. Ανταποκρίθηκαν όμως πλήρως και με επιτυχία. Η παρουσία του Γεώργιου Παρασκευαΐδη ήταν πολύ συχνή με επίβλεψη των έργων και εμπύχωση του προσωπικού.

Μετά τη Λιβύη ακολούθησε η Σαουδική Αραβία όπου η μικρή κυπριακή εταιρεία ανταγωνίστηκε τις μεγάλες διεθνείς με επιτυχία στο αεροδρόμιο του Νταχράν. Το 1971 ακολούθησε το Ομάν με το αεροδρόμιο της χώρας και μετά Αραβικά Εμιράτα, Πακιστάν, Αλγερία, Αιθιοπία, Κατάρ, Αίγυπτος, Ιορδανία.

Το 1974 ήταν η πιο κρίσιμη χρονιά. Λόγω της τουρκικής εισβολής ο πόλεμος από τον ανταγωνισμό της εταιρείας στο εξωτερικό ήταν αδυσώπητος.

Οι ξένες ανταγωνιστικές εταιρείες κατηγορούσαν την εταιρεία ότι είναι ανύπαρκτη πλέον γιατί η πατρίδα της είχε υποστεί οικονομική καταστροφή, οι Κύπριοι εργαζόμενοι στην εταιρεία έχαναν το ηθικό τους, η περιουσία της εταιρείας ήταν κατά μέγα μέρος στη Βόρεια Κύπρο και, εν ολίγοις, καταστροφή!

Τότε ο πατέρας μου αντιλήφθηκε ότι για να σωθεί η εταιρεία έπρεπε να είναι επί τόπου σε όλα τα έργα της για να την υπερασπιστεί και να αναπτέρωσε το ηθικό των Κυπρίων εργαζομένων.

Λόγω της κατάστασης στην Κύπρο όμως, δεν υπήρχε συγκοινωνία με το εξωτερικό. Υπήρχε όμως ένας μικρός δίαυλος για πλοία που ήταν ακόμη ανοικτός. Επιβιβαστήκαμε σε ένα πετρελαιοαγωγό πλοίο της εταιρείας «Λευκαρίτη» για Λατάκια με την ευγενική άδεια της οικογένειας Λευκαρίτη.

Την επόμενη φθάσαμε στη Λατάκια και από εκεί πήγαμε στη Βηρυτό. Είχαμε αφήσει πίσω τα σχολεία, τους φίλους μας, το σπίτι μας και τους συγγενείς μας. Φύγαμε για το Ομάν άμεσα, όπου ήταν και οι μεγάλες εργασίες της εταιρείας και το μεγαλύτερο πρόβλημα.

Όλο το προσωπικό ήταν πανικοβλημένο γιατί ανησυχούσαν για τις οικογένειές τους, ειδικά όταν ήρθε το δεύτερο κύμα της εισβολής. Ο πατέρας μου τους καλούσε όλους κάθε βράδυ, προσπαθούσε να τους καθησυχάσει και την μέρα έτρεχε στον πελάτη που ήταν η κυβέρνηση του Ομάν για να τους διαβεβαιώσει

ότι η Κύπρος δεν χάθηκε και ότι η εταιρεία θα συμπληρώσει τα έργα.

Την εποχή εκείνη υπήρχαν Άγγλοι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί υπεύθυνοι των Στρατιωτικών έργων που κατασκεύαζε εκεί η εταιρεία. Θυμούμαι συγκεκριμένα ότι ο υπεύθυνος των έργων, Άγγλος συνταγματάρχης, είπε στον πατέρα μου ότι αν δεν τελειώσει το έργο στον χρόνο που συμφωνήθηκε, επειδή ήταν έργο εθνικής σημασίας, θα τον βάλει φυλακή. Ο πατέρας μου του απάντησε «αν δεν τελειώσει, να πάω φυλακή»! Το έργο τελείωσε κανονικά και ο συνταγματάρχης έγινε πολύ καλός του φίλος!

Όταν λύθηκε το πρόβλημα του Ομάν αποφάσισε ότι θα έπρεπε να ζήσουμε για μια περίοδο χρόνου στη Βηρυτό, για να μπορεί να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της εταιρείας στο εξωτερικό. Σύντομα τον ακολούθησαν εκεί και οι στενοί του συνεργάτες.

Λίγο μετά που εγκατασταθήκαμε εκεί ξεκίνησε ο πόλεμος στον Λίβανο. Οι σφαίρες και οι βομβαρδισμοί ήταν στην ημερήσια διάταξη και τα πράγματα χειρότερου συνεχώς.

Γι' αυτό μετακομίσαμε στο Ντουμπάι πιστεύοντας ότι θα πάμε πίσω στη Βηρυτό και σύντομα στην Κύπρο. Ζήσαμε 2 χρόνια στο Ντουμπάι το 1975. Δεν μας επέτρεψε ο πόλεμος να επιστρέψουμε στον Λίβανο.

Αυτή πιστεύω ήταν η πιο δύσκολη περίοδος στην επαγγελματική και οικογενειακή ζωή του πατέρα μας και όλης της οικογένειας.

Η επέκταση της εταιρείας και η συνειδητή απόφασή της να εργοδοτεί Κυπρίους και να αγοράζει υπηρεσίες και εμπορεύματα από την Κύπρο, έδωσε τη δυνατότητα εισροής ξένου συναλλάγματος στην Κύπρο όταν η οικονομία είχε καταστραφεί. Έδωσε επίσης και την ευκαιρία σε χιλιάδες Κυπρίους να στηρίζουν τις οικογένειές τους.

Εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια τότε είχαν έρθει στην Κύπρο από τους μισθούς Κυπρίων εργαζομένων και την αγορά υπηρεσιών και υλικών από τον τόπο μας. Ο πατέρας μου, μου έλεγε ότι η πρώτη επιταγή σημαντικού ποσού σε ξένο συνάλλαγμα που ήρθε στην Κύπρο μετά την εισβολή, ήταν οι μισθοί των Κυπρίων που εργάζονταν στην εταιρεία.

Με την επέκταση στο εξωτερικό, οι Κύπριοι επιστήμονες και τεχνικοί είχαν την ευκαιρία να εργαστούν σε

Από δεξιά ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου, η κυρία Θέλμα Παρασκευαΐδου, ο Δρ Νίκος Καλογεράς, ο κύριος Ευθύβουλος Παρασκευαΐδης, η κυρία Λεάνη Μαυρονικόλα Παρασκευαΐδου με το σύζυγό της και η Μαριέττα Παρασκευαΐδου

τεράστια έργα κάθε μορφής και να εμπλουτίσουν την εμπειρία τους, ταυτόχρονα αποδεικνύοντας ότι ήταν εξίσου καλοί αν όχι καλύτεροι από οποιονδήποτε άλλον σε διεθνείς εταιρείες του ανταγωνισμού.

Όλες αυτές οι εμπειρίες μεταφέρθηκαν πίσω στον τόπο μας και πιστεύω ότι στήριξαν την ανάπτυξη και εξέλιξη του επαγγέλματος και κατ' επέκταση της οικοδομικής βιομηχανίας, ούτως ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της ανάπτυξης στο νησί μας.

Πιστεύω ότι σε οποιαδήποτε μεγάλη κυπριακή κατασκευαστική εταιρεία υπάρχουν υψηλόβαθμα στελέχη που εργάστηκαν κάποτε στην «Ιωάννου και Παρασκευαΐδη».

Παράλληλα, ο Κύπριος μηχανικός και τεχνικός κέρδισε διεθνή σεβασμό μέσω της επιτυχίας του στα μεγάλα και ποικιλόμορφα αυτά έργα, αυξάνοντας τη δυνατότητα εργοδότησης τους και διεθνώς.

Η πίστη του στον Κύπριο Επιστήμονα και Τεχνικό ήταν αυτό που έκανε το όραμα του πατέρα μου πραγματικότητα: η εργατικότητα, η εντιμότητα, το φιλότιμο του Κύπριου. Η βαθιά αγάπη του για το επάγγελμά του ήταν η κινητήρια δύναμη που τον ώθησε μαζί με τους συνεργάτες του να επιτύχει τον άθλο της εταιρείας του.

Οι αρχές του, τις οποίες εφάρμοσε στην εταιρεία του, έκτισαν την εμπιστοσύνη των πελατών και μακροχρόνια σχέση, με αξιοπιστία, ποιότητα, ταχύτητα, εντιμότητα. Ο σεβασμός και η εκτίμηση για τον συνεργάτη του καλλιέργησε τους πιστούς συνεργάτες.

Δεν αποκάλεσε κανένα ποτέ «υπάλληλο». Ήταν όλοι «συνεργάτες» στο ίδιο επίπεδο, σαν μια οικογένεια. Στις ομιλίες του έλεγε πάντα στους συνεργάτες του «η εταιρεία σας». Όλοι μιλούσαν για την «εταιρεία τους» και ήταν και είναι περήφανοι.

Όταν κάνω επισκέψεις στα έργα της εταιρείας στο εξωτερικό είναι φανερό με πόση περηφάνια παρουσιάζουν οι μηχανικοί και τεχνικοί μας τα έργα τους, την ποιότητα και τους επαίνους που παίρνουν συνήθως από τον πελάτη.

Πίστευε στη δίκαιη αμοιβή. Θυμούμαι ότι οι ανταγωνιστικές ξένες εταιρείες είχαν κάνει παρεμβάσεις στην κυβέρνηση-πελάτη κάποιας χώρας που εργαζόταν η εταιρεία, γιατί η εταιρεία έδινε υψηλούς μισθούς που

Από αριστερά η Λεώνη Μαυρονικόλα - Παρασκευαΐδου, ο Ευθύβουλος Παρασκευαΐδης και ο Δρ Νίκος Καλογεράς

οι ίδιοι δεν ήταν διατεθειμένοι να δώσουν.

Πίστευε πολύ στους νέους. Του άρεσε να δίνει συμβουλές και να τους ενθαρρύνει με τις εμπειρίες του. Ίδρυσε τεχνική σχολή της εταιρείας για να εκπαιδεύει νέους επιστάτες και τεχνίτες αξιοποιώντας την πείρα των πιο παλιών.

Το κέρδος στις επιχειρήσεις το θεωρούσε βέβαια αναγκαίο, αλλά όχι το κίνητρο. Το κίνητρο ήταν η δημιουργία, το πιο σημαντικό ήταν γι' αυτόν οι χιλιάδες που εξαρτώνται από την εταιρεία για να κερδίσουν το «προς το ζην». Πίστευε στις πράξεις και όχι στα λόγια, με συμβούλευε να μην ακούω τόσο τι λέει κάποιος αλλά να βλέπω τι κάνει.

Σήμερα που η μεγάλη οικονομική κρίση μαστίζει τον τόπο μας, μας θυμίζει μέρες εισβολής. Η Κύπρος θα επιβιώσει την κρίση και θα έχει ένα λαμπρό μέλλον, ο Κύπριος απέδειξε ότι μπορεί και θα το πετύχει ξανά.

Τότε είχαμε τις αραβικές χώρες. Σήμερα έχουμε και περισσότερα. Τη μεγάλη σημασία της Κύπρου στην ανατολική Μεσόγειο, τον φυσικό μας πλούτο και την ευρωπαϊκή μας οικογένεια. Η Κύπρος είναι επιθυμητή από πολλούς για πολλά. Ας θυμηθούμε τι πέτυχαν οι πατεράδες μας μετά την εισβολή, να θυμηθούμε τις αρχές τους: ενότητα, εργατικότητα, λιτότητα, εντιμότητα, φιλότιμο.

Για σας τους νέους φοιτητές, το μέλλον του τόπου μας, να θυμάστε πάντα τι πέτυχαν οι προηγούμενες γενιές μετά την καταστροφή του 1974 και να λέτε στις προηγούμενες γενιές «άμεις δέ γ' έσόμεσθα πολλῶ κάρρονες», δηλαδή «εμείς θα γίνουμε πολύ καλύτεροι», γιατί μπορείτε.

Αν σημαίνει κάτι η ζωή που έζησε ο Γεώργιος Παρασκευαΐδης και οι χιλιάδες που τον ακολούθησαν, ας είναι ότι θα μας διδάξουν με τη ζωή τους, για να μπορέσουμε να κληροδοτήσουμε στα παιδιά μας μια Κύπρο που θα ζήσουν ευτυχισμένα με ασφάλεια και ευμάρεια, περήφανοι για την πατρίδα τους.

Αυτό πιστεύω είναι το καλύτερο μνημόσυνο για τον πατέρα μου και όσους πρωτοπόρους της εποχής του έχουν φύγει.

Ευχαριστώ

Παρουσίαση του ομιλητή από τον Αναπληρωτή Καθηγητή Μάριο Κ. Φωκά,

Προσωρινό Πρόεδρο του Τμήματος Αρχιτεκτονικής
του Πανεπιστημίου Κύπρου

Ο Αναπληρωτής Καθηγητής Μάριος Φωκάς, Προσωρινός Πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτονικής

Αξιότιμοι προσκεκλημένοι, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι

Με ιδιαίτερη τιμή και χαρά παρουσιάζω απόψε τον ομιλητή της πρώτης ετήσιας διάλεξης εις μνήμην Γιώργου Παρασκευαΐδη, τον Ομότιμο Καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ) Νίκο Καλογερά. Η παρουσίαση φέρει αναφορές στη βιογραφία του ίδιου, στη συμβολή του στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Κύπρου και στη γενικότερη θεματική της εναρκτήριας ομιλίας του ετήσιου θεσμού στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Ο Νίκος Καλογεράς, απόφοιτος του ΕΜΠ με Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού το 1959, συνεχίζει την ακαδημαϊκή του εκπαίδευση με μεταπτυχιακές σπουδές στην Τεχνολογία των Σύγχρονων Κτιριοδομικών Έργων στη Γαλλία, παρακολουθεί σεμινάρια στο Ινστιτούτο Μεταπτυχιακών Αρχιτεκτονικών Σπουδών στο Ηνωμένο Βασίλειο και το 1980 του απονέμεται ο τίτλος του Διδάκτορος Μηχανικού από το ΕΜΠ. Έχει διδάξει στο ΕΜΠ επί 43 έτη, αρχικά ως Επιμελητής στην έδρα Οικοδομικής και από το 1982 ως Μόνιμος Καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων. Την περίοδο 1983 - 1995 διατελεί Διευθυντής του Τομέα Συνθέσεων Τεχνολογικής Αιχμής και μετέπειτα, μέχρι το 1999, Πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων. Το 2003 εκλέγεται Ομότιμος Καθηγητής ενώ από το 2001 έως το 2012 διατελεί Πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής. Παράλληλα της ακαδημαϊκής του δραστηριότητας στην Ελλάδα, συμμετέχει σε διεθνή συνέδρια ως προσκεκλημένος ομιλητής και συντονιστής και διδάσκει σε Αρχιτεκτονικές Σχολές στην Ευρώπη και Αμερική, Nancy, Paris, Defense, Bordeaux, Florence, Mons, A.A. London και Pratt Institute of Design, Cornell, Southern California, California Polytechnic, Illinois, Harvard, Columbia, Montevideo Uruguay. Αρχιτεκτονικά του άρθρα έχουν δημοσιευθεί εκτενώς διεθνώς. Στα δημοσιεύματά του περιλαμβάνονται τα βιβλία: Άνθρωπος και Κοινωνία, Βιομηχανικά Δομικά Συστήματα και Θέματα Οικοδομικής.

Ο Νίκος Καλογεράς έχει επανειλημμένα οριστεί κριτής σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, μεταξύ των οποίων για το Μουσείο της Ακρόπολης και το Μέγαρο Πολιτισμού Κύπρου, ενώ ο ίδιος έχει διακριθεί σε 20 αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς διεθνώς και έχει τιμηθεί από τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου με το ετήσιο βραβείο 2006 για τη συμβολή του στην προώθηση της Αρχιτεκτονικής στην Κύπρο. Τα αρχιτεκτονικά του έργα έχουν εκτεθεί μεταξύ άλλων στο Μιλάνο, Άμστερνταμ, Φρανκφούρτη, Παρίσι, Ρώμη, Λευκωσία, Λουγκάνο, Κωνσταντινούπολη, Άγκυρα, Τόκιο και σε πόλεις της Ελλάδας. Επαγγελματικά, κατά τα

Στιγμιότυπα από τη δεξίωση

τελευταία χρόνια, έχει συντηρήσει και επισκευάσει περισσότερα από 30 παραδοσιακά κτίσματα, ενώ από το 2006 ασχολείται με τη συντήρηση και αποκατάσταση των Ιερών Ναών των Ελληνικών Κοινοτήτων της Κωνσταντινουπόλεως.

Τον Δεκέμβριο 2006 ο Νίκος Καλογεράς συμμετέχει ως μέλος της διεθνούς επιτροπής αξιολόγησης του προγράμματος σπουδών Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Τον Μάιο 2010 καλείται ως εξωτερικός κριτής στις τελικές παρουσιάσεις του μαθήματος «Αρχιτεκτονική Σύνθεση VI – Αρχιτεκτονική Τεχνολογία» του προπτυχιακού κύκλου σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Και στις δυο περιπτώσεις, τόσο τα θετικά του σχόλια όσο και οι συστάσεις του ίδιου, φέρουν κοινούς ακαδημαϊκούς στόχους και απόψεις στη διδασκαλία και έρευνα, χαρακτηρίζονται δε από εποικοδομητικό διάλογο και σεβασμό στο πρόσωπο και τις εμπειρίες του.

Επιστρέφοντας πίσω στον χρόνο, τον Σεπτέμβριο 2005 διοργανώνεται, παράλληλα με την έναρξη του προγράμματος σπουδών Αρχιτεκτονικής στην Κύπρο και στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, έκθεση και μονοήμερο συμπόσιο με θέμα τη ζωή και το έργο του Καθηγητή και Αρχιτέκτονα Πάνου Κουλέρμου, του οποίου ο ξαφνικός χαμός το 1999 στερήσε από την Κύπρο έναν από τους πιο αναγνωρισμένους Αρχιτέκτονες της διεθνώς. Ο Νίκος Καλογεράς έχοντας αφετηρία της επαγγελματικής του ενασχόλησης, κατά την περίοδο 1959-65, ιδιωτικό γραφείο αρχιτεκτονικών μελετών με τους Σπύρο Αμούργη και Πάνο Κουλέρμο, καλείται ως ένας από τους έξι ομιλητές του συμποσίου για να εκφράσει προσωπικές του σκέψεις και εμπειρίες από τη μακρόχρονη συνεργασία του με τον Πάνο Κουλέρμο τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Ακολούθως, ο Νίκος Καλογεράς αναλαμβάνει τον ρόλο του οικοδεσπότη, του συντονιστή της μετέπειτα συζήτησης των ομιλητών με γενικό καταληκτικό θέμα «Διδάγματα από τον Πάνο Κουλέρμο».

Στην ομιλία του ο Νίκος Καλογεράς αναφέρει μεταξύ άλλων: «...Στα επτά χρόνια της κοινής αρχιτεκτονικής δημιουργίας με τον Πάνο και τον Σπύρο Αμούργη, το γραφείο μας γινόταν χώρος έντονων αλλά και πολύ ενδιαφερουσών συζητήσεων για τα συγκεκριμένα θέματα που σχεδιάζαμε. ...Είναι βέβαια αλήθεια ότι οι τότε συνθήκες, και θα έλεγα ακόμα και οι σημερινές, μας ανάγκαζαν σε συμβιβασμούς και υποχωρήσεις. ...Και βέβαια η διέξοδος για νέες τολμηρές προτάσεις ήταν τελικά οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί. ...Όλες αυτές οι προτάσεις εκτός από τον παραδειγματικό τους χαρακτήρα είχαν και έναν πρόσθετο σκοπό: να απομυθοποιήσουν την τάχα απρόσιτη για την ελληνική πραγματικότητα τότε σύγχρονη τεχνολογία

Ο Αναπληρωτής Καθηγητής Μάριος Φωκάς και ο Δρ Νίκος Καλογεράς

και να βοηθήσουν να αναπτυχθεί ένας γόνιμος διάλογος γύρω από τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η αναπτυσσόμενη Ελλάδα, διάλογος που θα εντασσόταν στη γενικότερη Ευρωπαϊκή Αρχιτεκτονική σκηνή».

Σήμερα, με τη χρονική έκτοτε απόσταση των σχεδόν 50 χρόνων, η Αρχιτεκτονική μπορεί ίσως να αξιολογηθεί με περισσότερη ευκρίνεια στη μετεξέλιξή της, ωθούμενη από τις σύγχρονες αναπτύξεις και μεταφορές της τεχνολογίας και της έκφρασης. Σημαντικές παράμετροι μετεξέλιξης καθορίζονται από τη διεθνοποίηση, την ανάπτυξη των υλικών, οικοδομικών συστημάτων, της τεχνολογίας και παραγωγής, υποστηριζόμενες από τον ψηφιακό σχεδιασμό. Οποιαδήποτε εντούτοις γραμμική ανάπτυξη αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και παραγωγής, εφικτή πλέον με τα τεχνολογικά μέσα που διαθέτουμε σε διεθνές επίπεδο, δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτονόητη, λαμβάνοντας υπόψη το ενοποιημένο πλαίσιο πολυκλαδικού αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και τις ηθικές αξίες που διέπουν το αρχιτεκτονικό αποτέλεσμα. Σε αυτό το κριτήριο εξάλλου δεν επενδύει εξίσου η κοινωνία με τον θεσμό της αρχιτεκτονικής εκπαίδευσης; Ο Νίκος Καλογεράς μεταφέρει τον προβληματισμό αυτόν με αισιοδοξία λέγοντας: «Η αρχιτεκτονική πράξη είναι μια πράξη γεμάτη μεγαλείο και με μεγάλη κοινωνική σημασία, που μπορεί να καλυτερέψει τον κόσμο μας».

Ομιλία του Δρ Νίκου Καλογερά,

Ομότιμου Καθηγητή Αρχιτεκτονικής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Ο Δρ Νίκος Καλογεράς, ομιλητής της πρώτης διάλεξης εις μνήμην Γεώργιου Παρασκευαΐδη

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η σχέση Αρχιτεκτονικής και Τεχνολογίας ήταν από πολύ παλιά σχέση αμφίσημη και σε ορισμένες περιόδους της Ιστορίας αντιφατική. Μέχρι τον 19ο αιώνα, δηλαδή μέχρι τη Βιομηχανική Επανάσταση, οι τρεις έννοιες, που σύμφωνα με τον πρώτο θεωρητικό της Αρχιτεκτονικής τον Ρωμαίο Βιτρούβιο, θεωρητικό του 1ου αιώνα π.Χ., συναποτελούσαν την Αρχιτεκτονική ολότητα, οι *Utilitas*, *Venustas* και *Firmitas*, δηλαδή η Ωφέλεια, η Ομορφιά, η Αντοχή και η Σταθερότητα, ήταν στενά συνδεδεμένες, και έπρεπε και οι τρεις να συντίθενται αρμονικά σε ένα οικοδόμημα χωρίς κάποια από αυτές να υπερέχει.

Εάν παρατηρήσουμε τα ιστορικά και παραδοσιακά κτίσματα δεν είναι δυνατόν να ξεχωρίσουμε τον Αρχιτέκτονα, με τη σύγχρονη έννοια του όρου, από τον Μηχανικό. Εκείνον δηλαδή που θα προσφέρει τις εξειδικευμένες γνώσεις για ν' αποκτήσει το κτίριο την επιθυμητή αντοχή και σταθερότητα. Οι «μαστόροι» που έκτισαν αυτές τις κατασκευές δεν είχαν τις σχετικές συστηματικές γνώσεις. Από την άλλη πλευρά, δεν μπορούμε να ισχυρισθούμε ότι τα θαυμαστά οικοδομήματα τόσο των αρχαίων προγόνων μας όσο και των Ρωμαίων ή των Γότθων αρχιτεκτόνων, έγιναν τυχαία χωρίς γνώσεις. Είναι προφανές ότι τις είχαν, αλλά εμπειρικά, και επαληθεύονταν από τη διαδικασία της «δοκιμής και του σφάλματος» (*trial and error*) και όχι από κάποια πειραματική ή/και αναλυτική προσέγγιση.

Το πιο γνωστό, ίσως, παράδειγμα της διαδικασίας «δοκιμή και σφάλμα» αποτελεί ο θόλος της Αγίας Σοφίας, το Μέγα Μοναστήρι. Για να μπορέσει να σταθεί και να τον θαυμάζουμε σήμερα απαιτήθηκαν τρεις «δοκιμές» επισκευών, στερεώσεων και ενισχύσεων ύστερα από ισάριθμες σημαντικές καταρρεύσεις που διήρκησαν περισσότερο από 800 χρόνια (557 μ. Χ., 984 μ.Χ. και 1343 μ.Χ.).

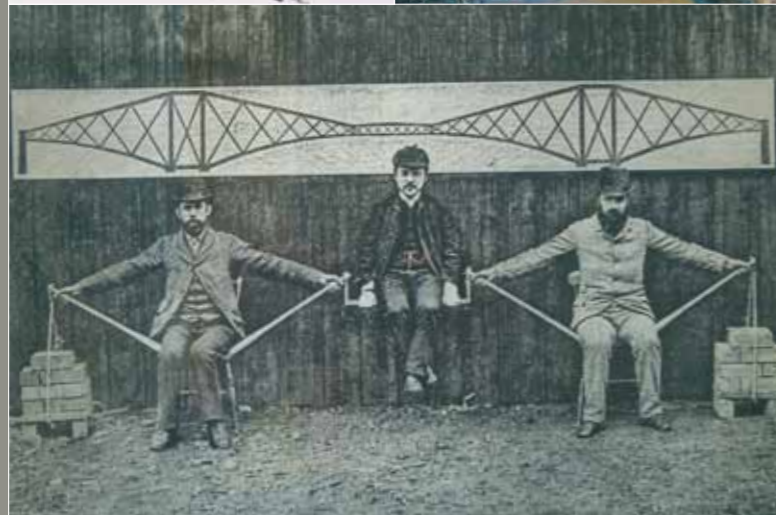
Στις αρχές όμως του 1800 εμφανίζεται για πρώτη φορά μια νέα ειδικότητα τεχνολόγου: ο Επιστήμονας Μηχανικός που επινοεί, μελετάει και λειτουργεί τις μηχανές, που η πρόσφατη «επανάσταση» έφερε στη ζωή μας. Είναι απολύτως φυσικό να οικειοποιηθεί και να συστηματοποιήσει ένα πολύ μεγάλο πεδίο γνώσεων, που βέβαια είχαν αναπτυχθεί από την Αναγέννηση, γύρω από την «Αντοχή» και συγκεκριμένα τις γνώσεις για τις ιδιότητες και τη συμπεριφορά των δομικών υλικών, τον τρόπο που ασκούνται οι δυνάμεις σε μια κατασκευή (δυνάμεις της Φύσης και δυνάμεις - φορτία από τη χρήση), τη μεθοδολογία υπολογισμού τους, ακόμα και να επινοήσει νέα δομικά υλικά όπως το τσιμέντο και ο χάλυβας.

Παραδοσιακή κατοικία
στη Μεσοποταμία

Αριστερά: Γοτθικό εργοτάξιο
Δεξιά: Ο θόλος της Αγίας Σοφίας

Αναπαράσταση του τρόπου
στήριξης της γέφυρας Forth
1882-90

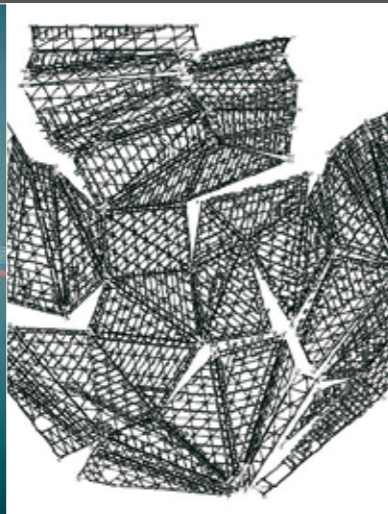
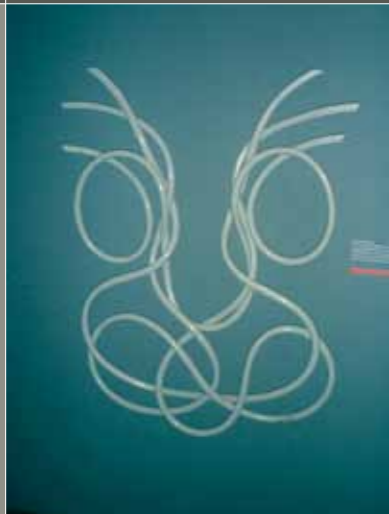
Ο υπερτονισμός του ρόλου του Μηχανικού τον 19ο αιώνα, όπως ήταν φυσικό, προκάλεσε την έντονη αντίδραση των Αρχιτεκτόνων που αισθάνθηκαν ότι χάνουν την πρωτοκαθεδρία στην αρχιτεκτονική δημιουργία. Έτσι δικαιολογείται η αυστηρή επισήμανση ενός διάσημου αρχιτέκτονα και θεωρητικού, του Viollet le Duc το 1872, που καλεί «...να εκμεταλλευθεί επιτέλους η Αρχιτεκτονική αυτό που προσφέρει η πρόοδος της σύγχρονης τεχνολογίας». Γιατί, όπως εξηγεί, «εάν εξακολουθήσει η Αρχιτεκτονική ν' αρνείται αυτό που δεν ζητάει παρά να προσφέρει η Επιστήμη, ο ρόλος του Αρχιτέκτονα τελείωσε και αρχίζει ο ρόλος του Μηχανικού».

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι ραγδαίες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις στις αρχές του 20ου αιώνα, ανάμεσα και από άλλες ανατροπές, μας οδήγησαν να βλέπουμε τον τρισδιάστατο κόσμο διαφορετικά προσθέτοντας άλλη μία διάσταση, τον Χρόνο. Επιπλέον, εξαφάνισαν τις αποστάσεις, φυσικές και μη, αφού μας προσέφεραν τη δυνατότητα και να ταξιδεύουμε εύκολα και γρήγορα όπου θέλουμε, αλλά και να μεταφέρουμε οποιαδήποτε πληροφορία στιγμιαία, σε «πραγματικό χρόνο».

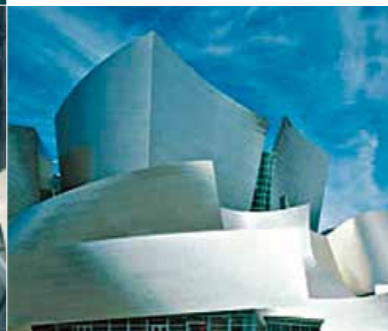
Εάν σε αυτά προσθέσουμε τις εξελίξεις σε δύο κατευθύνσεις: στην παραγωγή νέων τεχνητών υλικών με σημαντική βελτίωση των παραδοσιακών δομικών υλών, καθώς και στη δημιουργία μιας άλλης παράλληλης, αλλά εικονικής πραγματικότητας, που βέβαια ορισμένοι την ονομάζουν «πλαστή», μπορούμε να αντιληφθούμε πόσο σημαντικά επηρεάστηκε και ο τρόπος που αντιμετωπίζεται σήμερα ο Χώρος, αλλά και κατ' επέκταση και το επάγγελμα του Αρχιτέκτονα.

Ωστόσο, παρόλη την πρόοδο των μέσων απεικόνισης που έχει στη διάθεσή του σήμερα ο Αρχιτέκτων, δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από το γεγονός ότι το τελικό αποτέλεσμα της συνθετικής διαδικασίας έχει «υλικότητα», είναι δηλαδή ένα αντικείμενο στον Χώρο, κατασκευασμένο από ανθρώπους για ανθρώπους, με υλικά στοιχεία που περιβάλλουν και δημιουργούν τις απαραίτητες συνθήκες για να διεξάγονται ανθρώπινες δραστηριότητες. Βέβαια, τα νέα υλικά στοιχεία μπορεί να μην έχουν καμία σχέση με τα υλικά που βρίσκουμε στη φύση. Μπορεί να είναι ιδιαίτερα σύνθετα με πολλαπλές ιδιότητες, που τους δίνουν μια «πρόσθετη αξία» που τα αυτονομεί, και έτσι αποκτούν χαρακτηριστικά τεκτονικά, δηλαδή

Αριστερά: Σωλήνες απο ενισχυμένη σιμεντοκονία τύπου Ductal/ Lafarge

Δεξιά: Γραφική ανάλυση χωροδικτύωματος

Αριστερά: Λεπτομέρεια μεταλλικού κόμβου στο Κέντρο Pompidou στο Παρίσι 1977 (Αρχ. Piano - Rogers)

Δεξιά: Το κέντρο συναυλιών Disney στο Los Angeles 2003 (Αρχ. Frank Gehry)

Αριστερά: Το κτίριο της Κρατικής Κινεζικής Τηλεόρασης στο Πεκίνο.2012 (Αρχ. Rem Koolhaas)

Δεξιά: Γενική άποψη του Manhattan

η οικοδομική τους ταυτότητα μετατρέπεται σε ταυτότητα Τέχνης. Έτσι «νομιμοποιούνται» να έχουν αυτόνομη παρουσία στο αρχιτεκτονικό σύνολο, με άλλα λόγια να «αρχιτεκτονοποιούνται» συμβάλλοντας στην παγκοσμιοποίηση και της Αρχιτεκτονικής.

Είναι επομένως λογικό το κτίριο να διολισθαίνει στην κατηγορία του εφήμερου καταναλωτικού προϊόντος που υπόκειται στους κανόνες της αγοράς, δηλαδή πρέπει να «πουλιέται» εύκολα, άρα το περιτύλιγμά του να είναι φανταχτερό, να προκαλεί το ενδιαφέρον των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, να είναι καινοφανές και να εκπλήττει. Οι δημιουργοί, κατά συνέπεια, πρέπει να είναι «ειδικοί» αρχιτέκτονες και της μόδας, για να μπορούν να «ντύσουν» κατάλληλα το κτίριο, όπως ένας καλός οίκος υψηλής ραπτικής. Οι δημιουργοί, με αυτές τις προδιαγραφές, γίνονται και αυτοί «σταρ» όπως οι μόδιστροι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε όλα τα γεωγραφικά πλάτη και μήκη του πλανήτη μας, ανεξάρτητα από τοπικές, φυσικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες ή άλλες ιδιαιτερότητες που στο παρελθόν αποτελούσαν καθοριστικά κριτήρια στη δημιουργία μιας αρχιτεκτονικής του «τόπου».

Το αποτέλεσμα είναι το κτίριο να μην έχει καμία σύνδεση με το παρελθόν και με την ιστορία του τόπου όπου έγινε, ούτε με το άμεσό του αστικό περιβάλλον. Στέκει αμήχανο αλλά και «επιθετικό», γιατί πρέπει να πείσει για την αξία του με καθαρά προκλητικούς τρόπους, προσβάλλοντας το στατικό μας αίσθημα, ξαφνιάζοντάς μας με τον καινοφανή τρόπο χρήσης των υλικών, ερεθίζοντάς μας με την υπερβολή στις διαστάσεις του και με το διαφαινόμενο μεγάλο κόστος του και ερχόμενο σε αντίθεση με το αστικό του περιβάλλον και με τις ιστορικές μνήμες. Αντί να «ηρεμεί» και να εκφράζει τον Πολιτισμό της εποχής του, προσπαθεί να δημιουργήσει το ίδιο από μόνο του Πολιτισμό, και γι' αυτό προβληματίζει.

Ο στόχος βέβαια της προβολής και της δημιουργίας παγκοσμίων προτύπων με τη βοήθεια της διαφήμισης, που επιδιώκεται όπως είναι αναμενόμενο και από τον πελάτη - χρήστη, επιτυγχάνεται και πολλές φορές προσφέρει και οικονομικό όφελος στον τόπο που έγινε. Πόλεις που δεν είναι γνωστές ευρύτερα, μπαίνουν στον χάρτη των αρχιτεκτονικών δρώμενων της εποχής μας και γίνονται προορισμοί ταξιδιών χάρη σε νέα δημιουργήματα - αξιοθέατα των αρχιτεκτόνων «σταρ», ενώ από την αλόγιστη επανάληψη των δεδομένων προτύπων «ομοιοποιούνται».

Στο σημείο αυτό όμως απαιτείται προσοχή. Η αναζήτηση, αγωνιώδης πολλές φορές, του εντελώς καινοφανούς

*Το εργοτάξιο του Point Zero
στο Manhattan*

μπορεί να είναι ένα ακόμα φαινόμενο των τάσεων της εποχής μας, αλλά δεν μπορούμε, κατά τη γνώμη μου, να την εξηγήσουμε με βάση τις εξελίξεις της Κοινωνίας της Πληροφορίας ή με τον λεγόμενο σημερινό «διαδικτυακό» άνθρωπο. Πρέπει όμως να δεχθούμε ότι υπάρχει κάποιο σημείο επαφής με τις δυνατότητες που δίνει η τεχνητή νοημοσύνη, γιατί χωρίς τα σημερινά προγράμματα σχεδιασμού και απεικονίσεων, θα ήταν αδύνατον να σχεδιαστούν, να υπολογιστούν και να κατασκευαστούν τα οικοδομήματα αυτά.

Δεν πρέπει, λοιπόν, να απορούμε όταν οι νέες ψηφιακές δυνατότητες σε σχέση με την Αρχιτεκτονική «γοητεύουν» και παρασύρουν τους αρχιτέκτονες στον νέο κόσμο της ψηφιακής εικόνας ως υποκατάστατο της πραγματικότητας, όταν από την άλλη πλευρά ο Αρχιτέκτων, με αυτές τις δυνατότητες που του προσφέρονται, αισθάνεται ότι απελευθερώνεται από τις εφαρμοζόμενες μέχρι σήμερα παραδοσιακές σχεδιαστικές τεχνικές που περιόριζαν τη συνθετική διαδικασία και, κατ' επέκταση, τη δημιουργικότητά του.

Η Αρχιτεκτονική των «σταρ» δεν περιορίζεται ούτε από οικονομικά κριτήρια. Όμως συμμετέχει σε μια συνεχώς αυξανόμενη σύγχυση ανάμεσα στο εικονικό και στο πραγματικό, ανάμεσα στο φυσικό και στο άυλο. Και όσο περισσότερο ο πραγματικός κόσμος ταυτίζεται με τον εικονικό, ακόμα και στην καθημερινή μας ζωή, τόσο αυτή η σύγχυση επιτείνεται και στην Αρχιτεκτονική.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΟ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ

Πέραν του φαινομένου του καταναλωτισμού και της αναμφισβήτητης ραγδαίας εξέλιξης των μεθόδων σχεδιασμού, παραμένει το ερώτημα εάν σήμερα στη μεταβιομηχανική εποχή έχουμε στον τόπο παραγωγής και πραγματοποίησης του έργου, δηλαδή στο Εργοτάξιο, την εξέλιξη που αναμέναμε από τις μεταπολεμικές προσπάθειες και ελπίδες για την εκβιομηχάνιση της Οικοδομής.

Είναι αναμφισβήτητο ότι η βιομηχανία των δομικών υλικών, όπως ήδη σημειώσαμε, έχει να παρουσιάσει τα τελευταία 30 χρόνια πληθώρα νέων υλικών, των οποίων οι ιδιότητες είναι πολύ βελτιωμένες και μπορούν να ικανοποιήσουν πολλές ανάγκες ενός κτιρίου. Παραδείγματος χάρη, ένα υαλοστάσιο μπορεί να είναι και πηγή παραγωγής ενέργειας. Επίσης, καθώς το μέγεθος των κτιρίων μεγαλώνει και προσομοιάζει με έργα πολιτικού μηχανικού (σήραγγες, γέφυρες, φράγματα), τόσο οι απαιτήσεις οργάνωσης των εργοταξίων είναι ιδιαίτερα αυξημένες και πρέπει ν' αντιμετωπίζονται με νέους τρόπους διαχείρισης. Παρόλα αυτά,

Από αριστερά ο Χάρης Χαράλαμπος, Πρόεδρος του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Κύπρου, η Ερίτιμη κυρία Έρση Χριστόφια, ο Καθηγητής Αθανάσιος Γαγάτσης, Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων, ο Αναπληρωτής Καθηγητής Μάριος Φωκάς, Προσωρινός Πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτονικής, ο Πρόδρομος Προδρόμου και ο Παναγιώτης Δημητρίου

ο βαθμός μηχανοποίησης και αυτοματοποίησης ενός δομικού έργου είναι σχετικά περιορισμένος. Και βαριά μηχανήματα χρησιμοποιούνται και εξειδικευμένοι τεχνίτες είναι ακόμα απαραίτητοι στο εργοτάξιο.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Τελευταίο θέμα που θα μας απασχολήσει συνδέεται άμεσα με τις σημερινές ανησυχίες της Κοινωνίας μας για το Περιβάλλον και την έμφαση που αποδίδεται σε τεχνολογίες που βοηθούν τα κτίρια να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο ενεργοβόρα, να έχουν το μικρότερο δυνατόν «αποτύπωμα» διοξειδίου του άνθρακος. Και αυτό είναι λογικό εφόσον τα οικοδομήματα είναι τα ανθρώπινα δημιουργήματα που καταναλώνουν την περισσότερη ενέργεια.

Το θέμα δεν είναι νέο. Εδώ και 40 τουλάχιστον χρόνια είχαν αρχίσει να κατασκευάζονται πειραματικά σπίτια με διάφορες ονομασίες, όπως «ηλιακά», «βιοκλιματικά», «οικολογικά», «πράσινα» κ.ο.κ., με αποτέλεσμα το περιεχόμενο αυτών των εννοιών να χάνει την πραγματική του σημασία αφενός και αφετέρου να αποκτήσουν βασικό αρχιτεκτονικό λόγο στη συνθετική διαδικασία άλλες επιστημονικές ειδικότητες όπως οι φυσικοί και οι μετεωρολόγοι. Οι οδηγίες και οι επιταγές τους, καθώς είχαν μια επιστημονική τεκμηρίωση, οδήγησαν στη δημιουργία οικοδομημάτων που μπορεί να είχαν ικανοποιητική ενεργειακή συμπεριφορά, αλλά καθόλου αρχιτεκτονική ποιότητα. Η δογματικότητα των ειδικών αμβλύθηκε βέβαια αργότερα και αναπτύχθηκε ο αναγκαίος διάλογος με τους αρχιτέκτονες, που οδήγησε στην ένταξη των βιοκλιματικών συστημάτων στην αρχιτεκτονική ολότητα.

Σήμερα η ανάγκη της αειφόρου ανάπτυξης έχει κατανοηθεί από όλα σχεδόν τα κράτη και συντάσσονται προγράμματα και πολιτικές έτσι ώστε (όπως είναι το σύνθημα του ΟΗΕ) «οι ανάγκες της σημερινής γενιάς πρέπει να ικανοποιούνται δίχως να θίγεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών ν' ανταποκριθούν στις δικές τους».

Βέβαια τα ανωτέρω αναφέρονται όχι μόνο στα κτίρια αλλά και στη διαχείριση των φυσικών πόρων, στην προστασία της βιοποικιλότητας, στις χρήσεις γης, στη διαχείριση των αποβλήτων κλπ. Ωστόσο ο τρόπος που σκεπτόμαστε το κτισμένο περιβάλλον βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή. Σ' αυτήν την καμπή ας μείνουμε όλοι μας, δημιουργοί και χρήστες, στον δρόμο της καλής Αρχιτεκτονικής.

Συνέντευξη του Δρ Νίκου Καλογερά

στο περιοδικό Συνθέσεις

της Μαρίας Παναγιώτου, Νοέμβριος 2012, τεύχος 197

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΥΨΗΛΗ ΡΑΙΠΤΙΚΗ

Τα κτίρια πρέπει να έχουν ρίζες από την ιστορία του τόπου, το κλίμα, τα υλικά του, υποστηρίζει ο Δρ Νίκος Καλογεράς, ομότιμος καθηγητής αρχιτεκτονικής στο Εθνικό Μέτσσοβο Πολυτεχνείο. Οι σταρ αρχιτέκτονες, σχολιάζει, παίζουν τον ρόλο του μόδιστρου υψηλής ραπτικής. Ντύνουν ωραία τα κτίρια, για να τραβούν την προσοχή.

Η σχέση του Νίκου Καλογερά με την Κύπρο πάει αρκετά χρόνια πίσω. Λίγο πριν την τουρκική εισβολή του 1974, σχεδίασε με τον Κύπριο αρχιτέκτονα Πάνο Κουλέρμο ένα μικρό ξενοδοχείο, το Aegean, που βρίσκεται στην κατεχόμενη σήμερα πόλη της Αμμοχώστου. Τη δεκαετία του '70, ο Νίκος Καλογεράς διατηρούσε γραφείο στην Αθήνα με τον Πάνο Κουλέρμο και τον Σπύρο Αμούργη. Μαζί δημιούργησαν μεγάλης κλίμακας δημόσια έργα, όπως το αεροδρόμιο της Αλεξανδρούπολης, αλλά και αρκετές κατοικίες με έντονο το στοιχείο του μοντερνισμού. Σήμερα είναι ομότιμος καθηγητής στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και πρόεδρος του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης της Ελλάδας, ενώ διετέλεσε πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής. Στην Κύπρο πηγαиноέρχεται συχνά με διάφορες ευκαιρίες και είναι καλός γνώστης των εξελίξεων στον χώρο της αρχιτεκτονικής στον τόπο μας. Συμμετείχε στις επιτροπές για τη σύσταση της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου και πρόσφατα έδωσε την πρώτη διάλεξη που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Κύπρου στη μνήμη του Γεώργιου Παρασκευαΐδη. Τίτλος της διάλεξης ήταν «Η σύγχρονη αρχιτεκτονική και η τεχνολογία της κατασκευής». Στη συνάντησή μας μου λέει ότι εξακολουθεί να είναι μοντερνιστής και πως ένα πράγμα που θαυμάζει σε ορισμένους Κύπριους αρχιτέκτονες είναι ότι συνέχισαν την παράδοση του μοντερνισμού χωρίς να παρασυρθούν από τις εύκολες λύσεις που προσφέρει σήμερα η ψηφιακή τεχνολογία. Ο ίδιος μου δείχνει στο αρχείο του στο laptop μερικά παραδείγματα από εντυπωσιακά έργα στην Κίνα που έγιναν από αρχιτέκτονες σταρ, τα οποία δεν έχουν καμιά σύνδεση με τον τόπο και θα μπορούσε να ήταν στο Μανχάταν ή οπουδήποτε αλλού. Τον ρωτάω αν ο ίδιος είναι εναντίον της χρήσης της τεχνολογίας στην αρχιτεκτονική δημιουργία. «Αντιθέτως. Δεν είμαι αρνητής των σύγχρονων τεχνολογιών, αλλά είμαι πολύ επιφυλακτικός ως προς το πώς μπορούν να επηρεάσουν την αρχιτεκτονική σκέψη. Ο υπολογιστής μπορεί να σε γοητεύσει, να σε υποτάξει και να γίνει πρωταγωνιστής στην αρχιτεκτονική δημιουργία και να σε οδηγήσει έξω από τη δικιά σου αρχιτεκτονική ιδεολογία».

Στον προθάλαμο εκτίθετο
φωτογραφικό υλικό από τη
ζωή και τα έργα του Γεώργιου
Παρασκευαΐδη

Οι υπολογιστές μπορεί να οδηγήσουν τους αρχιτέκτονες στη δημιουργία κτιρίων που έχουν στόχο τον εντυπωσιασμό;

Τα προγράμματα των υπολογιστών μας οδηγούν περισσότερο στην τάση να καταπλήξουμε, να προσπαθούμε να επιβληθούμε με το μέγεθος του κτιρίου χωρίς να σκεφτούμε ότι αυτό το κτίριο είναι μέσα σε έναν αστικό ιστό που έχει μια παράδοση 150-200 ετών. Ένα αρχιτεκτόνημα γίνεται με υλικά στοιχεία για να εξυπηρετήσει ανθρώπινες δραστηριότητες. Δεν είναι ένα γλυπτό στον χώρο.

Υπάρχουν και αρχιτέκτονες που υποστηρίζουν ότι η τεχνολογία είναι απλώς ένα εργαλείο.

Έτσι πρέπει να αντιμετωπίζεται ο υπολογιστής, σαν ένα εργαλείο, όπως το μολύβι. Αυτό που είναι καλά να έχουν υπόψη τους οι αρχιτέκτονες είναι πως αυτές οι εντυπωσιακές μορφές που γίνονται στον υπολογιστή απαιτούν μεγάλη προσπάθεια τεχνολογική και οικονομική για να υλοποιηθούν. Και αυτές οι μορφές γίνονται από τους λίγους σταρ της αρχιτεκτονικής. Δεν θα δώσουν στον νεαρό αρχιτέκτονα να κάνει τέτοια έργα.

Ωστόσο στο Ίντερνετ βλέπουμε πολλά έργα νέων αρχιτεκτόνων που έγιναν στον υπολογιστή και δεν θα υλοποιηθούν ποτέ.

Το virtual reality, μερικοί πολύ σωστά το έχουν ονομάσει και πλαστή εικονικότητα, δηλαδή ψεύτικη. Εκτός από το Ίντερνετ, οργανώνονται και μια πληθώρα εκθέσεων αρχιτεκτονικών, όπου δεν σου δείχνουν φωτογραφίες υλοποιημένων έργων, αλλά ιδέες. Στο τέλος η αρχιτεκτονική γίνεται εικαστική, μια δισδιάστατη και όχι τρισδιάστατη τέχνη. Ένας Ρωμαίος, ο Βιτρούβιος, έχει πει ότι η αρχιτεκτονική αποτελείται από τρία πράγματα: Το ωραίο, το χρήσιμο και εκείνο που αντέχει. Αυτό που κάνεις πρέπει να μπορεί να σταθεί στον χρόνο.

Οι αρχιτέκτονες σήμερα μαθαίνουν να χρησιμοποιούν αυτά τα προγράμματα στις σχολές τους. Εσείς σαν καθηγητής τι θα λέγατε στους νέους αρχιτέκτονες;

Να βάζουν κάτω πρώτα το αρχιτεκτονικό τους πιστεύω και μετά να προσπαθούν να το υλοποιήσουν χρησιμοποιώντας τα καινούρια μέσα. Στη διδασκαλία της αρχιτεκτονικής προσπαθούμε να κρατήσουμε τον υπολογιστή στα πιο προχωρημένα χρόνια, ώστε ο σπουδαστής να έχει διαμορφώσει μια προσωπικότητα ως αρχιτέκτονας ήδη με το χαρτί και το μολύβι.

Θεωρείτε ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν ενισχύσει αυτήν την τάση για εντυπωσιακά κτίρια με την υπερβολική προβολή των σταρ αρχιτεκτόνων;

Βεβαίως. Το εντυπωσιακό πάντα τραβούσε την προσοχή των ΜΜΕ. Είναι χαρακτηριστικό ότι πολλά από αυτά τα έργα που εμφανίζονται ως πολύ εντυπωσιακά, στην πραγματικότητα είναι ένα περιτύλιγμα που στο εσωτερικό του είναι πολύ συμβατικό κτίριο. Αυτό που κάνει ο σταρ αρχιτέκτων είναι ότι παίζει τον ρόλο του μόδιστρου της υψηλής ραπτικής. Ξέρει πώς να ντύνει πολύ ωραία τα κτίρια και να τραβάει την προσοχή των ΜΜΕ, που είναι και ο στόχος του πελάτη. Συνήθως αυτός ο πελάτης είναι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες που θέλουν να έχουν ένα μνημείο στον εαυτό τους.

Απορρίπτετε δηλαδή τα έργα των σταρ αρχιτεκτόνων;

Τα θαυμάζω τα έργα τους, αλλά δεν είμαι σίγουρος αν αυτά είναι γλυπτική ή αρχιτεκτονική.

Η οικονομική κρίση μπορεί να βάλει ένα φρένο σ' αυτό το φαινόμενο;

Πάντα θα υπάρχουν οι μεγάλες εταιρείες οι οποίες θα ζητούν από τους αρχιτέκτονες ένα μνημείο για δική τους ικανοποίηση. Η άποψή μου δεν είναι μην τα κάνεις. Κάνε τα, αλλά προσπάθησε να λάβεις υπόψη τον αστικό ιστό. Αυτά τα κτίρια στέκονται αμήχανα στις πόλεις ή και πολύ επιθετικά. Ίσως να μην ακούγονται πολύ προοδευτικά όλα αυτά, όμως προσωπικά πιστεύω σε μια σεμνή αρχιτεκτονική.

Δεν έχουν ευθύνη και οι ίδιοι οι αρχιτέκτονες για τα έργα που υπογράφουν;

Και βέβαια έχουν ευθύνη. Και δεν είναι μόνο με τον εντυπωσιασμό που μπορείς να αναδειχθείς. Ο Ρέντζο Πιάνο, για παράδειγμα, είναι ένας άνθρωπος που κάνει σεμνή και σκεπτόμενη αρχιτεκτονική. Είναι ένας μοντερνιστής που εξακολουθεί να διευρύνει την παράδοση του μοντερνισμού. Ο Πορτογάλος Άλβαρο Σίζα είναι επίσης μοντερνιστής και ένας αριθμός Ισπανών αρχιτεκτόνων έχουν εκσυγχρονίσει την έννοια του μοντερνισμού εκατό χρόνια μετά την πρώτη του εμφάνιση. Η διεξοδος δηλαδή από τον μοντερνισμό δεν είναι να κάνεις παράξενα πράγματα.

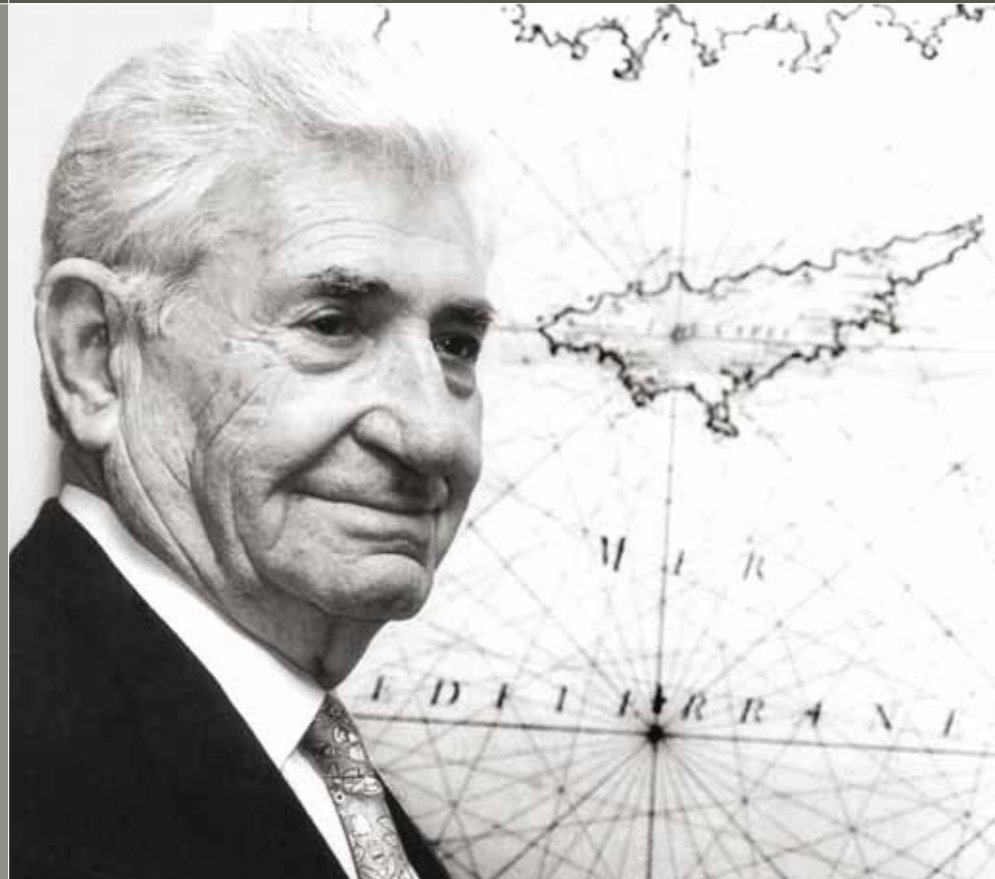
Ποια είναι η ουσία της αρχιτεκτονικής για σας;

Τα κτίρια θα πρέπει να έχουν ρίζες από την ιστορία του τόπου, το κλίμα, τα υλικά του. Η αναφορά του τόπου είναι μεγάλης σημασίας για μένα. Το κτίριο δεν πρέπει να είναι ένα καταναλωτικό αντικείμενο.

Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι το παλάτι του Δαλάι Λάμα που έτυχε να δω σ' ένα ταξίδι μου στη Λάσα, την πρωτεύουσα του Θιβέτ, το οποίο ο Φρανκ Λόιντ Ράιτ χαρακτήρισε ως το ωραιότερο του κόσμου. Ένα μοναδικό έργο στην κορυφή ενός βουνού, που μοιάζει με προέκταση του φυσικού τοπίου.

Η οικονομική κρίση θα οδηγήσει τους αρχιτέκτονες να βρουν τρόπους να λειτουργήσουν στα νέα δεδομένα;

Οι αρχιτέκτονες που δεν έχουν δουλειές μπορούν να ασχοληθούν και με θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος. Μπορούν να κάνουν προτάσεις για τα προβλήματα του αστικού τοπίου. Προσωπικά έχω κάνει μια πρόταση να δημιουργηθεί ένα είδος συνεργατικών με νέους αρχιτέκτονες, οι οποίοι θα προτείνουν λύσεις για τα μεγάλα προβλήματα της Αθήνας.

Γενική Επιμέλεια/Συντονισμός: Μαρίνα Φραγκεσκίδου,
Λειτουργός Γραφείου Εκδηλώσεων,
Τομέας Προώθησης και Προβολής,
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχεδιασμός / Σελίδωση: T&E Polydorou Design Ltd

Εκτύπωση: Laser Graphics Ltd